

fcrn

**ADVISORY COMMITTEE ON THE
FRAMEWORK CONVENTION FOR THE
PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ACFC/SRV(2021)008
Bulgarian language version

Fifth Report submitted by Bulgaria

**Pursuant to Article 25, paragraph 2 of the Framework
Convention for the Protection of National Minorities –
received on 22 October 2021**

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТИ ДОКЛАД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СЪГЛАСНО ЧЛ. 25, ПАРАГРАФ 2 ОТ РАМКОВАТА КОНВЕНЦИЯ НА СЪВЕТА НА
ЕВРОПА ЗА ЗАЩИТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА

София, октомври 2021 г.

Съдържание

I. Въведение.....	4
II. Практически мерки, предприети на национално ниво за популяризирането на резултатите от четвъртия мониторингов цикъл по РКЗНМ	4
III. Предприети мерки в отговор на препоръките на Комитета на министрите, изискващи незабавно изпълнение.....	5
1. Препоръка 1 от Резолюцията	5
2. Препоръка 2 от Резолюцията	17
3. Препоръка 3 от Резолюцията	19
4. Препоръка 4 от Резолюцията	28
IV. Други мерки, предприети за подобряване на прилагането на РКЗНМ	29
1. Член 3 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 1 от Резолюцията	29
2. Член 4 от Рамковата конвенция	30
3. Член 5 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 2 от Резолюцията	31
4. Член 6 от Рамковата конвенция	34
5. Член 7 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 3 от Резолюцията	36
6. Член 8 от Рамковата конвенция	36
7. Член 9 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 4 от Резолюцията	36
8. Член 10 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 5 от Резолюцията.	37
9. Член 11 от Рамковата конвенция и допълнителна препоръка 6 от Резолюцията.	38
Приложение I	40
Приложение II.....	46
Приложение III.....	47
Приложение IV.....	49
Приложение V	51

I. Въведение

Република България е страна по всички основни международноправни инструменти в областта на правата на човека. Държавата изпълнява последователно поетите ангажименти с оглед гарантиране на пълноценна защита и реализация на правата на човека на своята територия. Това се отнася в пълна степен и за Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства (по нататък „Рамковата конвенция“). Република България е ратифицирала Рамковата конвенция на 7 май 1999 г., която влязла в сила на 1 септември 1999 г.

Първият национален доклад е представен съгласно разпоредбите на Рамковата конвенция на 9 април 2003 г. В момента Република България предоставя Петия си национален доклад съгласно разпоредбите на чл. 25, параграф 2 от Рамковата конвенция.

Четвъртата резолюция CM/ResCMN(2021)1 по прилагането на Рамковата конвенция е приета на 13 януари 2021 г. по време на 1392-то заседание на Комитета на министрите на Съвета на Европа. Република България внимателно се запозна с четвъртото становище на Консултативния комитет към Рамковата конвенция, както и с приетата резолюция.

При отчитане на препоръките към страната и правилата за подготовката на национални доклади по време на петия мониторингов цикъл, Министерството на външните работи изготви Петия национален доклад по прилагането на Конвенцията със съдействието на Националния съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси, Министерството на вътрешните работи, Министерството на правосъдието, Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Върховната касационна прокуратура, Националната комисия за борба с трафика на хора, Националния статистически институт, Съвета за електронни медии и Комисията за защита от дискриминацията.

Подготвеният доклад представя усилията, актуалните развития и постижения на България по прилагането на Рамковата конвенция. Проектът на доклад беше съгласуван с посочените ведомствата и изпратен за информация до Омбудсмана на Република България. Политиката на Република България за постигане целите на Конвенцията през последния отчетен период бележи значителен напредък, в частност в областта на културата и образованието.

Информацията в доклада обхваща периода от предаването на Четвъртия национален доклад, конкретно от м. декември 2017 г. до м. август 2021 г.

II. Практически мерки, предприети на национално ниво за популяризирането на резултатите от четвъртия мониторингов цикъл по РКЗНМ

На страницата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси (НССЕИВ) към Министерския съвет има специално създадена рубрика, посветена на Рамковата конвенция за защита на националните

малцинства¹ (РКЗНМ). След приключване на четвъртия мониторингов цикъл за България, информация с резултатите от него беше публикувана в тази рубрика. В информацията, освен кратък преглед на Четвъртия доклад на България, се съдържа и препратка към становището на Консултативния комитет към РКЗНМ.

Въпреки че предприетите извънредни мерки за ограничаване на разпространението на пандемията от коронавирус, съвпаднаха времево с подготовката на Петия национален доклад по Рамковата конвенция, в проведените срещи с представители на гражданското общество, НССЕИВ засегна темата за прилагането на този международен акт. Разговорите бяха проведени и като част от обсъжданията по подготовката на проекта на Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г.

НССЕИВ обсъди предварително информацията, която ще бъде представена по изпълнението на Рамковата конвенция в рамките на петия цикъл с представители на гражданското общество.

III. Предприети мерки в отговор на препоръките на Комитета на министрите, изискващи незабавно изпълнение

1. Препоръка 1 от Резолюцията

“Да разработи, приеме, приложи и редовно да оценява, с ефективното участие на представители на ромската общност и други заинтересовани страни, всеобхватна нова Стратегия за ромското включване след 2021 г.”

Подготовката на проекта на Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г. започна през 2019 г. В хода на подготовката на проекта, НССЕИВ организира дискусии с множество заинтересовани страни, при съблюдаване на следните принципи на работа:

- партньорство и работа в екипен подход за постигане на съгласие, споделяне на информация, знания и идеи;
- съгласуване и координиране на всички заинтересовани страни, включително гражданските организации и институциите;
- публичност, прозрачност и гражданско участие чрез широкообхватни обществени дискусии, форуми и работни групи.

Процесът на разработване на Стратегията е структуриран в три етапа.

Първият етап включва изготвянето на доклад и анализ на напредъка от Българската академия на науките за оценка на интеграционните политики към ромите в България за периода 2012 – 2019 г., както и анализ и оценка на изпълнението на Стратегията за предходния период. Използвана е информацията, налична в Системата за

¹ Рубриката е налична на адрес: <http://www.nccedi.government.bg/bg/node/186>

мониторинг, оценка и контрол² на Националната ромска стратегия, както и данни от проведени за целта консултации с гражданския сектор, включително три обсъждания с едни от най-активните ромски организации.

Резултатите и препоръките от анализа послужиха за основа за разработването на Стратегията. Те бяха представени на ведомствата през м. юли 2020 г. за запознаване и подготовка на целите и мерките в Стратегията и Плана за действие.

Вторият етап включва същинската подготовка. Докладът беше разпространен до различни ангажирани по темата ведомства, които да вземат предвид неговите заключения, преди да се включат в подготовката на проекта на Национална стратегия. В рамките на този етап, Секретариатът на НССЕИВ, посредством участието си в редовните срещи на Националните контактни точки в Брюксел, отчете и насоките на Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“ на Европейската комисия. Впоследствие проектостратегията е изпратена до Комисията за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020 г.) за предложения и обсъждане.

Третият етап предвижда провеждане на обществени консултации и кампании за популяризиране, с цел да се постигне на всеобхватно включване на всички заинтересовани страни в процеса по подготовка на проекта на Национална стратегия. В тази връзка са проведени:

- 13 срещи в рамките на проект „Т.Е.А.М.2 – Заедно постигаме повече“, финансиран по програмата „Права, равенство и гражданство“ (2014-2020 г.) на Европейската комисия с участието на представители от компетентните министерства, областни администрации, местни власти, посредници, регионални експерти по етническите и интеграционни въпроси, учители, академици, ромски активисти, представители на гражданското общество от различни НПО;
- 6 допълнителни срещи с участието на българската Комисия за защита от дискриминация, заедно с граждански организации;
- 3 сесии на публични онлайн консултации чрез официалния Портал за обществени консултации³, както и чрез официалния уебсайт на НССЕИВ⁴

В хода на подготовката на проекта, със Заповед № Р-32/5.03.2021 г. на заместник-председателя и председател на НССЕИВ, е създадена Междуведомствена експертна работна група с участието на представители на институции и граждански организации. Работната група подготви проект на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030, като имаше за основа на своята дейност варианта на Стратегията, с отразени бележки от проведените обществени консултации. Основните приоритети на Стратегията 2021-

² Публично достъпна на адрес: <https://nrcpsystem.government.bg>

³ Обществената консултация по проекта на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г. може да бъде проследена на адрес: <https://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5708>

⁴ Информацията е публикувана на адрес: <http://www.nccedi.government.bg/bg/node/383>

2030 са представени и на редица публични мероприятия, сред които Кръгла маса във връзка с Националната стратегия за противодействие на дискриминацията на пазара на труда, организирана от Комисията за защита от дискриминация, онлайн Национална кръгла маса на Асоциация „Интегро“ в рамките на международен проект за противодействие на антиромската дискриминация и др.

Обществената консултация, както и насоките за разработването на Плана за действие са представени и на среща на Националната ромска младежка платформа, организирана от Roma Youth Voices в сътрудничество с Arete Youth Foundation – България (Младежка фондация “Арете”), Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ и Постоянната Ромска Конференция на 29 януари 2021 г. Събитието премина при засилен интерес към обсъжданите документи.

Забавянето на приемането на новата Национална стратегия се дължи и на насрочените на два пъти извънредни парламентарни избори, след невъзможността да се излъчи правителство от 45-то Народно събрание, избрано на 4 април 2021 г. и 46-то Народно събрание, избрано на 11 юли 2021 г. Очаква се след приключването на процеса по избор на редовно правителство да бъде приет следващият стратегически документ по ромските въпроси.

“Властите следва да продължат да приоритизират достъпа до образование за децата от ромски произход, да разширяват програмата за образователни медиатори и да се борят със сегрегацията“

Достъп до образование: приобщаващи политики

Включването в образователната система на децата в задължителна предучилищна и училищна възраст, както и осигуряването на равен достъп до образование на всички граждани на Република България, включително и на ромските деца, е основен приоритет в работата на всяко българско правителство, с който пряко е ангажирано Министерството на образованието и науката (МОН). Приобщаващото образование е приоритетна политика, която в контекста на Закона за предучилищното и училищното образование, гарантира осъществяването на диференциран и индивидуализиран подход към всяко дете спрямо неговите потребности, способности и интереси, без оглед на етническата му принадлежност. Това способства за прилагането на политики за приобщаване, при които образователната система е гъвкава и се адаптира спрямо потребностите на децата, в това число и на тези от уязвими групи, включително роми, вместо да изисква първо те да се адаптират към самата системата.

Република България е разработила няколко програмни инструмента, имащи отношение към приобщаващите образователни политики. Освен Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г., документът от съществено значение представлява и Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030)⁵, приета

⁵ Повече информация за Стратегическата рамка се съдържа на: <https://www.mon.bg/bg/143>

от Министерския съвет на 24 февруари 2021 г. С нея се гарантира изпълнението на поетите от Република България ангажменти по международноправни инструменти в областта на правата на човека.

Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) също подпомага политиките на Министерството на образованието и науката в посока утвърждаване на културното многообразие, недопускането на дискриминация и насърчаване на толерантността.

В системата на предучилищното и училищното образование се прилага нов подход с обхват децата в задължителна училищна възраст, включително тези с ромски произход, както и за предотвратяване на ранното напускане на училище.

С цел преодоляване на горепосочения проблем, с Постановление № 100 от 08.06.2018 г., изм. и доп. с ПМС № 259/14.10.2019 г., е създаден и функционира специален постоянно действащ Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (наричан по-нататък „Механизъм“).

Механизмът регламентира функциите на отделните институции на национално, регионално и общинско ниво и дейността на екипите за обхват в процеса на издирване и включване на необхванатите от образователната система деца в задължителна предучилищна и училищна възраст. Мерките се прилагат за всички деца, независимо от етнически произход, гражданство и националност, а за деца без гражданство – независимо от обичайното им местоживееене. Регионалните управления на образованието и отделните институции, отговорни за предучилищното и училищното образование, кметовете на общините и общинската администрация са включени в посочения механизъм. Служителите на МВР също активно участват в дейностите по Механизма.

Съвместните усилия на екипите за обхват с родителите/семејната среда са водещи в този процес. Екипите за обхват включват представители на регионалните управления на образованието, на съответните институции в системата на предучилищното и училищното образование от района им на обхват, на съответната община, на съответната дирекция "Социално подпомагане" и на съответната областна дирекция/районно управление на Министерството на вътрешните работи. Те предприемат мерки за обхващането в образователната система на идентифицираните на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Екипите също така участват в анализа на резултатите от прилагането на мерки по отношение на всяко дете и ученик, идентифицирани като необхванати, отпаднали или застрашени от отпадане от образователната система, и осъществяват пряко взаимодействие с родителите, настойниците/попечителите или с лицата, които полагат грижи за детето. В хода на дейността, екипите привличат и работят с медиатори и местни общности.

Във връзка с осъществяването на ефективни мерки за образователно приобщаване на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, с изменение и допълнение на Наредбата за приобщаващото образование, приета с Постановление № 232 на

Министерския съвет, обн. ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., изм. и доп., бр. 105 от 18.12.2018 г., се увеличава броят на педагогическите ситуации по модули за обучение по български език в групите за предучилищна подготовка за 5- и 6-годишни деца, за които българският език не е майчин, за да се изравнят стартовете им възможности с тези на останалите деца.

Увеличен е и броят на часовете за задължителното допълнително обучение по учебния предмет Български език и литература и по други учебни предмети за ученици, за които българският не е майчин, което при необходимост може да се провежда и през ваканциите. Увеличени са също и часовете за допълнително обучение по учебни предмети за ученици, които имат пропуски или срещат затруднения при усвояването на учебното съдържание, а също и за ученици, за които е препоръчана такъв вид подкрепа.

В допълнение, създадена е и Информационна система към Механизма, съдържаща база данни за неговото функциониране, както и за осигуряването на обмена на информация и координация между ангажираните лица и институции.

Статистиката за деца и ученици на възраст до 18 години в образователната система

Учебна година	Върнати деца в образователната система	Повторно отпаднали (незадържани) деца	Новоотпаднали деца от образователната система	Баланс
2017/18	21 917	1 221	14 058	6 638
2018/19	19 077	822	5 210	13 045
2019/2020	11 110	343	3 718	7 049
2020/2021	9 630	279	2 313	7 038
Общи стойности за периода 2017-2021 г.	61 734	2 665	25 299	33 770

От горепредставените данни е видно, че от началото на функционирането на Механизма до момента екипите за обхват са върнали обратно в училище и детска градина или са записали за първи път 61 734 деца и ученици, но от тях 2 665 не са задържани и са отпаднали нови 25 299. За целия период от функционирането на Механизма, балансът е положителен.

През 2018 г. е направено изменение и допълнение на Наредба № 10 от 01.09.2016 г., отнасяща се до организацията на дейностите в училищното образование. В резултат на това е улеснена работата на общините в областта на интеграцията на уязвимите групи, включително роми. Измененията и допълненията дават възможност на общините да насочват деца, чиито майчин език не е български, включително лица от ромски произход, към определени от тях училища при желание на родителите и при

условия и по ред, определени от общината. Това е мярка, която оказва позитивно въздействие относно ефективността на политиките за образователна интеграция.

Усилията за осъществяване на Механизма през 2020 г. са насочени към преодоляване на последиците, предизвикани от пандемията във връзка с COVID-19. Осъществени са мерки за подпомагане на училищата с цел осигуряване на допълнителна методическа и техническа подкрепа за учениците, които принадлежат към уязвими групи и социално слаби семейства, за адаптиране на взаимодействието между институциите по прилагане на целенасочени мерки за недопускане на изолиране от образователния процес на децата и учениците от уязвими групи, включително от ромски произход.

По време на пандемията от COVID-19, информационните технологии се превърнаха в ключов фактор в новосъздадената обстановка за провеждане на обучение от разстояние. От самото начало на епидемичната обстановка, Министерството на образованието и науката предприе конкретни мерки, насочени едновременно към максимално бързото ограничаване на негативните последици върху образователната система. Усилия бяха насочени и към планиране и изпълнение на средносрочни мерки, които видимо да повишат възможностите за обучение от разстояние, както и към осигуряването на пълноценното използване на съвременните технологии, включително и в условията на нормален учебен процес. Идентифицираните проблеми, поради които ученици в страната първоначално останаха частично изолирани от образователния процес - липсата на достъп до интернет и недостигът на електронни устройства, чрез които те да могат да се включват във виртуалните класни стаи, бяха преодоляни в голяма степен.

Достъп до образование: постигане на социално равенство

От 2017 г. МОН полага активни и последователни усилия за осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и за диференцираната грижа за децата и учениците, включително от уязвими групи, чрез компенсирани затруднения при усвояването на учебното съдържание, водещи до натрупване на пропуски в знанията и последващо изоставане, липса на мотивация и невъзможност за завършване на клас, етап или степен на образование.

Прилагането на специфични мерки за насърчаване на участието в образователния процес зависи от т.нар. критерии за уязвими групи. Последните се формират на базата на индикатори за рискови фактори. Един от тях е ниският или липсващ образователен статус на родителите, при който се измерва процентът на онези от тях, които са с по-ниско от средно или от основно образование. Свързаната с това неблагоприятна реализация на пазара на труда, както и последващата опасност от социално изключване, биват отчитани като рискови фактори в контекста на необходимостта от задействане на специални мерки по отношение на включването на децата в образователната система.

Със средствата на изпълняваната от МОН програма, финансирана от финансовия механизъм на Европейската икономическа програма "Местно развитие, намаляване

на бедността и подобро включване на уязвими групи", усилията са насочени към засилване на икономическото и социалното сближаване, с оглед подпомагане на социалното и икономическото развитие на общините в неравностойно положение, подобряването на социалното включване на децата и младежите, както и създаване на по-добри условия за включването на ромите.

Полагат се системни усилия за развитие потенциала на учениците, в това число за онези от тях, чийто майчин език е различен от българския, и които не владеят български език. Следва да се отбележи, че недостатъчното владение на български език възпрепятства значително не само доброто представяне на децата и учениците, но и постигането на по-широки възможности за реализация на децата и учениците от уязвимите групи. Вследствие на мерките за обхващане и включване на деца и ученици в начален и прогимназиален етап в дългосрочен план се очаква да се увеличи и броят на успешно завършилите първи и втори гимназиален етап.

Размерът на средствата за работа с деца и ученици от уязвими групи се е увеличил значително, като само чрез държавния бюджет за 2019 г., са осигурени за работа с деца и ученици от уязвими групи 25 307 800 лв⁶. Тези средства се предоставят не само в началния и прогимназиалния, но и в гимназиалния етап, в това число и в професионалните училища. Размерът на допълнителните средства за работа с деца и ученици от уязвими групи през 2020 г. е 29 114 334 лв. През 2021 г. общо 455 детски градини, 908 общообразователни училища и 152 професионални гимназии ще могат да използват допълнителните средства, които са с 30% повече спрямо 2018 г. и те са в размер на 30 651 041 лв.

Прилагането от 2018 г. на мерки, насочени към образователните институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, позволи предоставянето на допълнителен ресурс от страна на държавата към детски градини и училища, посещавани предимно от ромски деца, както и спомогна за подобряването на условията за провеждане на образователния процес в тях.

С Решение № 172 от 29 март 2019 г. на Министерския съвет е одобрена Национална програма „Подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация“. Целта е да бъдат осигурени на общините средства за равен достъп до качествено образование за деца в задължително предучилищно образование и ученици, посещаващи съответните образователни институции, чрез реализиране на приобщаващ образователен процес. Сред основните цели на програмата са:

- Реализиране на дейности в приемни образователни институции за осигуряване на приобщаваща образователна среда, насърчаваща взаимното общуване между деца в задължително предучилищно образование, ученици, родители и педагогически специалисти;
- Институционализиране на дейността на образователните медиатори чрез активно участие в процеса на образователно приобщаване.

⁶ Съгласно фиксирания курс стойността на 1 лев се равнява на 0.51 евро.

По програмата се осигурява и безплатен транспорт за деца в задължително предучилищно образование и за ученици, посещаващи образователни институции, за обучение, възпитание и социализация, осигуряват се материали, пособия, а от началото на пандемията - и планшети за учениците. Когато за първи път започва програмата през 2019 г. броят на общините е 6, а през 2020 г. включилите се общини са 7. За 2021 г. кандидатстващи за одобрение са 9 общини, като към момента на съставянето на настоящия доклад процедурата все още не е приключила.

Правата на учениците да усвояват знания за различни измерения на културните идентичности и за основните характеристики на интеркултурните взаимодействия, формиращи позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, заложили като принципи в закона, са доразвити в разпоредбите на Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, издадена от Министъра на образованието и науката.

Министерството на образованието и науката спешно изготви допълнение на Наредбата за приобщаващото образование, с което се осигурява нормативна възможност допълнителното обучение по учебни предмети (по чл. 17 и по чл. 27, ал. 1, т. 1) да се осъществява и за учениците, които по време на преустановените присъствени учебни часове в училище, вследствие на въведените противоепидемични мерки в страната, не са участвали в обучение от разстояние в електронна среда, чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии или частично са се обучавали с учебни материали на хартиен носител. Тази промяна в нормативната наредба в голяма степен се отнася за деца от уязвими групи. Създаде се и нормативна възможност обучението по чл. 14, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, а именно обучението чрез допълнителни модули, за деца, които не владеят български език или за които българският език не е майчин, да се провежда и в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие през неучебното време, включително по време на лятната ваканция. Обучението на децата в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие през неучебното време е с обща продължителност до 40 астрономически часа, а допълнителното обучение на учениците – с обща продължителност до 120 учебни часа по един или повече учебни предмети. Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие и допълнителното обучение следва да се провеждат индивидуално или в групи с до 10 деца или ученици, в това число и деца и ученици от уязвими групи. Целта е педагогическото взаимодействие да се осъществява доколкото е възможно присъствено, за което в детските градини или училищата е създадена организация за стриктно спазване на предписаните противоепидемични мерки от министъра на здравеопазването, като не се допуска струпване на деца, ученици и учители.

Сътрудничество с образователните медиатори

От 2018 г. чрез Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, на образователните институции се осигуряват допълнително средства за работа с деца и ученици от уязвими групи, в това число и за назначаване на образователни медиатори. Образователните

медиатори могат да бъдат назначавани както по трудово, така и по извънтрудово правоотношение, за подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на риска от отпадане от образователната система.

В допълнение, Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогическите специалисти определя професионалните профили на лицата, заемщи длъжности на педагогически специалисти в институциите от системата на предучилищното и училищното образование, сред които е и длъжността "педагогически съветник" в детска градина, училище или в център за подкрепа на личностното развитие с функции, значително припокриващи се с функциите на медиаторите. Тези дейности включват:

- консултиране и подпомагане на учениците, учителите, родителите и училищното ръководство в осъществяване и поддържане на връзките между семейството, училището и обществото;
- участие в разработването и прилагането на училищни политики в сферата на възпитанието, социализацията и закрилата на децата и учениците;
- консултиране на деца и ученици, педагогически специалисти, родители и други заинтересовани страни за преодоляване на проблеми, свързани с образователния процес, посредничество при решаване на конфликти;
- подкрепа и консултиране на учениците по въпроси, свързани с образователния процес и с избора на занимания по интереси;
- работа по превенция на зависимостите, симптоматиката на въздействие на различните видове психоактивни вещества върху учениците, рисково сексуално поведение, прояви на различни форми на агресия и насилие, участие в разработването и изпълнението на програми за противодействие и на мерки за въздействие;
- участие в екипа за подкрепа на личностното развитие в институцията, който извършва оценка на индивидуалните потребности на дете и ученик за предоставяне на допълнителна подкрепа, като при липсата на психолог в институцията, се подпомага и координира дейността на екипа;
- участие в дейности по мотивиране на деца и ученици за преодоляване на проблемното им поведение и дейности по превенция на отпадането от училище;
- подпомагане на личностното развитие и адаптирането на децата и учениците към образователната среда;
- кариерно ориентиране и консултиране на учениците;
- осъществяване на връзката между родителите и институцията в работата по случаи, сътрудничество с компетентните органи за закрила на детето и участие в междуинституционални екипни срещи.

Мерки, насочени към постигане на икономическа интеграция и равнопоставеност

Борбата с бедността, създаването на предпоставки за социално включване на лицата, живеещи в бедност, както и изпълнението на адекватни мерки за превенция на социалното изключване са основни приоритети на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОП РЧР) 2014-2020 г.

Още в процеса на програмиране е заложен специфичен инвестиционен приоритет, насочен към социално-икономическата интеграция на лица от маргинализирани общности, като ромите. Основната цел е създаване на трайни и успешни координирани механизми, както и включването на максимален брой заинтересовани страни, в това число представители на ромската общност и различни експерти, работещи и отговорни в приоритетите на интегрирането на ромите.

Преимуществено се подкрепят маргинализирани общности като представители на ромската общност, хора с произход от други държави, хора в риск и/или жертва на дискриминация, хора, населяващи територии, в това число с ниска гъстота на населението, селски и изолирани райони, части от населени места, в които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност и социално изключване.

До 2021 г. по договорите, сключени по ОП РЧР са включени общо 11 958 лица, от които 10 508 са се идентифицирали като роми. Осигурена е субсидирана заетост или възможност за стажуване на 1063 лица, а в различни типове обучения по професионална квалификация или придобиване на ключови компетенции са включени 867 лица. На 1270 деца е осигурен достъп до образование и обучение, а над 9 000 лица са включени в други типове дейности по проектите.

Към 01 септември 2021 г. са подадени 23 проектни предложения от следните общини - Стара Загора, Пловдив, Ловеч, Разград, Перник, Гоце Делчев, Русе, Петрич, Велинград, Бургас, Шумен, Монтана, Хасково, Свищов, Лом, Варна, Смолян, Враца, Казанлък, Благоевград, Видин, Търговище и Кърджали. В голяма част от проектите в сферата на пазара на труда, общините предвиждат да включат целевите групи в различен вид обучения за професионална квалификация и ключови компетентности, след което осигуряват субсидирана заетост в срок до 12 месеца. В рамките на 14 проектни предложения се предвижда създаване на центрове за предоставяне на социални услуги, включително интегрирани междусекторни услуги според специфичните нужди на общините - конкретни бенефициенти.

До момента са сключени 13 договора с общините Стара Загора, Пловдив, Ловеч, Разград, Перник, Гоце Делчев, Русе, Петрич, Велинград, Бургас, Шумен и Монтана, като останалите 10 проектни предложения са в процес на оценка. Срокът за изпълнение на договорите по процедурата е до 30 юни 2023 г.

От 2018 г. до 2021 г. са сключени 23 договора на обща стойност 3, 4 млн. лв. Общият брой на включените лица е 1361, от които 1151 са се идентифицирали като роми, като 1/3 от тях са на възраст под 25 г.

Мерки, насочени към повишаване на заетостта и обучението на роми

Безработните лица, регистрирани в бюрата по труда, включително самоопределите се като роми, се ползват от всички права и задълженията по Закона за насърчаване на

заетостта (ЗНЗ), като не се допуска пряка или непряка дискриминация, привилегии или ограничения, основани на различни признаци, включително на етническа принадлежност (чл. 2 от ЗНЗ).

Агенцията по заетостта предоставя данни за етническата принадлежност на безработните лица, регистрирани в бюрата по труда въз основа на доброволното самоопределяне като роми в момента на регистрацията им. Безработни лица, самоопределили се като роми, се включват в мерки и програми за заетост и обучение в зависимост от техните образователно-квалификационни характеристики, възраст и продължителност на безработица.

През периода януари 2018 – март 2021 г. в подкрепящи мерки са включени над 120 хиляди безработни лица, самоопределили се като роми. Намаляването на броя на услугите през 2020 г. следва тенденциите в промяната на пазара на труда и ограниченията, предизвикани от епидемичната обстановка, които доведоха до ограничаване на груповата работа с безработните лица, включително провеждането на присъствени обучения.

Показатели		2018 г.	2019 г.	2020 г.	01-03.2021 г.
Общ брой услуги по различните дейности*		43 844	42 658	29 241	4 793
Повишаване на пригодността за заетост на безработни роми	брой	24 508	23 948	11 565	1 304
Осигуряване на заетост на ромите, търсещи работа	брой	19 251	18 625	17 521	3 370
Насърчаване на предприемачеството	брой	85	85	155	65
Насърчаване на социалния и граждански диалог	брой	260	235	76	21

*Едно лице може да е ползвател на повече от една услуга

За подобряване на достъпа до пазара на труда на икономически неактивните лица от ромски произход работят трудови посредници - ромски медиатори. През периода януари 2018 – март 2021 г. в резултат от работата на ромските медиатори в бюрата по труда са регистрирани 19 686 икономически неактивни лица, самоопределили се като роми.

В подкрепа на трудовата реализация на лица от ромски произход, през периода януари 2018 – март 2021 г. са проведени 592 срещи с ромски лидери и организации по места в подкрепа на заетостта на ромите. Съществен принос за изпълнението на мярката имат наетите ромски медиатори, които съвместно с ромските лидери и организации реализират дейности на терен за мотивиране и регистрация в бюрото по труда на неактивните представители на ромската общност.

„Изселванията на роми от незаконни постройки следва да бъдат осъществени само като крайна мярка и в съответствие с принципите на недискриминация и пропорционалност. Необходимото законодателство следва да бъде бързо прието“

Съгласно чл. 137, ал. 1. от Закона за устройство на територията (ЗУТ), в зависимост от характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, строежите се категоризират в шест категории. Незаконните постройки в преобладаващия брой случаи са строежи от пета и шеста категория по номенклатурата на видовете строежи. Това са жилищни сгради с ниско застрояване (с височина до 10 м) - пета категория, и стопански постройки със селскостопанско предназначение и строежи от допълващото застрояване - шеста категория. Следва да се има предвид, че с влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на ЗУТ (обн. ДВ, бр. 82/2012 г.), осъществяването на административния контрол по устройство на територията и строителството, недопускането на незаконно строителство и отстраняване на последиците от него на строежите от четвърта, пета и шеста категория по номенклатурата на видовете строежи, каквито са въпросните строежи, са изцяло в задълженията и правомощията на кмета на съответната община.

За заварените случаи на влезли в сила заповеди за премахване на незаконни строежи, издадени от началника на Дирекцията за национален строителен контрол (ДНСК) към Министъра на регионалното развитие и благоустройството, касаещи жилищни сгради, се изпращат покани за доброволно изпълнение до извършителите на незаконните строежи. Едва след установено по надлежния ред неизпълнение в определения в поканата срок, се предприемат действия по реда на Наредба № 13/23.07.2001 г. за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях от органите на ДНСК.

Установената практика на ДНСК във всички случаи, в които се касае за издадена заповед за премахване на незаконен строеж - жилище, е преди да се пристъпи към принудително изпълнение на заповедта, е да се изиска от кмета на съответната община и от директора на съответната дирекция „Социално подпомагане“ информация дали незаконният строеж представлява единствено жилище за обитателите му. В случаите, когато жилището е единствено или общината няма възможност да настане лицето в алтернативно жилище, ДНСК не пристъпва към изпълнение.

В българското законодателство принципът на пропорционалност е регламентиран в чл. 6 и доразвит в разпоредбата на чл. 272, ал. 1. т. 1 от Административно-процесуалния кодекс (АПК). Цитираните норми предвиждат административните органи да упражняват правомощията си по разумен начин, добросъвестно и справедливо, като административните актове и тяхното изпълнение не могат да засягат права и законни интереси в по-голяма степен от най-необходимото за целта, за която актът се издава.

При упражняване на правомощията по чл. 222, ал. 1 от ЗУТ, включително при предприемането на действия по изпълнението на влезли в сила заповеди за премахване на незаконни строежи, органите на ДНСК спазват правата и свободите на гражданите, както и принципа за пропорционалност, уреден в чл. 6 от АПК.

Съобразено с постановените през м. юни 2018 г. от Европейския съд по правата на човека привременни мерки, органите на ДНСК се въздържат от действия, свързани с разрушаване на единственото жилище, включително разрушаване на незаконни жилища на ромски семейства.

При образуване на производства по премахване на незаконни строежи, компетентните административни органи нямат за цел да установяват произхода и етническата принадлежност на извършителите на незаконните строежи, а единствено и само спазване на установените в интерес на обществото и държавата законови разпоредби.

По предложение на Министерството на правосъдието, със Заповед № РД-02-14-652/28.06.2018 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството, е създадена междуведомствена работна група с участието на експерти от Министерството на правосъдието, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, ДНСК и съдии от Второ отделение на Върховен административен съд. Целта на работната група е да анализира действащата нормативна уредба и да предложи необходимите законодателни промени в ЗУТ, Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост. Предложението е направено във връзка с постановени решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по съдебни дела „Йорданова и др. срещу България“ и „Иванова и Черкезов срещу България“.

Междуведомствената експертна работна група е подготвила проект на Закон за изменение и допълнение на ЗУТ. С проекта се предвиждат законодателни промени в правомощията на кметовете на общините в посока отсрочване на издаването и изпълнението на заповеди за премахване на незаконен строеж.

2. Препоръка 2 от Резолюцията

“Да се осигури независимост, безпристрастност и ефективност на Комисията за защита от дискриминация посредством въвеждането на функционален имунитет по отношение на решенията, взети от нейни членове в рамките на техния мандат, да се продължи деполитизацията на процедурата по назначение и да се осигури достатъчно финансиране, за да се увеличи нейното регионално присъствие във всички 28 области.“

Независимостта, безпристрастността и ефективността на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) е напълно гарантирана посредством действащото национално законодателство.

КЗД е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, предоставяне на защита на жертвите на дискриминация и осигуряване на равенство на възможностите за всички членове на обществото. Статутът на КЗД е законово закрепен в чл. 40, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр), който предвижда, че при упражняването на своите правомощия КЗД **не е подчинена** на други държавни органи. Съгласно чл. 40, ал. 5 от ЗЗДискр, Комисията представя на Народното събрание всяка година до 31 март отчет

за дейността си, който включва и информация за дейността на всеки от постоянните и специализирани състави.

КЗД разглежда сигнали и жалби в случаи на предполагаема дискриминация и в следствие издава квази-съдебни решения. Образоването на производства се извършва от панели и протича в две фази: разследване и открито изслушване. Панелите могат да канят страните да договарят споразумения или да подават искания за събиране на доказателства и за разпит на свидетели.

Решенията на КЗД се вземат въз основа на вътрешно убеждение и се финализират с обикновено мнозинство от членовете на панела, съгласно чл. 64 от ЗЗДискр.

Функционален имунитет

Конституцията на Република България регламентира кои държавни органи се ползват с функционален имунитет в чл. 69, чл. 103, ал. 1, чл. 108, ал. 2 и 3, чл. 132 и чл. 147, ал. 6. Институциите с обхват на компетентност, който е най-близък до функциите на КЗД, са съдебната власт и Омбудсманът на Република България.

В Решение 14/1992 г. на Конституционния съд на Република България се посочва, че поначало привилегиите са нарушения на принципа на равноправието. Етимологически привилегия идва от *privus legis*, т. е. извън правото. Затова в една правова държава те трябва да се смятат предварително изключени. В определени обаче случаи привилегиите, които Конституцията допуска, са обществено необходими и социално оправдани.

Следва да се отбележи, същевременно, че Принципите, приети с Резолюция 48/134 на Общото събрание на ООН (т. нар. „Парижки принципи“) относно статута и правомощията на националните институции по правата на човека, не изискват те да получат функционален имунитет. Препоръка № 2 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността препоръчва функционален имунитет с оглед на независимостта на националните институции от държавно въздействие, като специфично е засегната административната независимост на институциите, но не и имунитета на техните членове от гражданска и наказателна юрисдикция. Тази независимост вече е постигната по отношение на КЗД.

Като квази-съдебен орган, КЗД е напълно отделена от законодателната, изпълнителната и съдебната власт на държавата. В чл. 44, ал. 1 от Закона за защита на дискриминация (ЗЗДискр) са регламентирани случаите, при които мандатът на член на КЗД може да бъде прекратен предсрочно. Това са (1) лично искане с такава цел, (2) невъзможност за изпълнение на служебните си задължения за период над 6 месеца, (3) осъждане за умишлено престъпление от общ характер, (4) правна несъвместимост или (5) при влизане в сила на акт, с който се установява конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. При настъпване на тези основания, председателят на КЗД изпраща мотивирано предложение за освобождаване пред Народното събрание или президента на Република България.

Решенията на КЗД могат да бъдат предмет на съдебен контрол от Върховния административен съд, съгласно чл. 68-70 от ЗЗДискр.

Деполитизиране на процедурата по назначения и финансиране

КЗД се състои от петима членове, избрани от Народното събрание, и други четирима, назначени от президента. Съчетаването на две изборни процедури – една от орган, съставен чрез общонационално гласуване, и друга, от държавен глава – е сходна то тази, която принципно се използва за определяне състава на други национални и международни органи, които трябва да следват принципите за независимост и баланс.

Подобен принцип е спазен и при установяване на изборните процедури в Съвета на Европа, включващи както Парламентарната асамблея, така и Комитета на министрите, за назначаване на органи, отговарящи за независимата и безпристрастна оценка на стандартите за права на човека в държавите-членки.

3. Препоръка 3 от Резолюцията

“Да се осигури, че престъпленията с расистка или ксенофобска мотивация и проявите на дискриминация се идентифицират, отразяват и се разследват ефективно, както и че извършителите са подведени под отговорност; да се предприемат мерки за повишаване на осведомеността за наличните средства за защита, за да се намалят случаите на избягване на докладване на престъпленията от омраза. В допълнение, властите трябва да се борят и твърдо да осъждат всички проявления на антиромска реторика от страна на политици и други публични фигури и активно да подпомагат мерките за повишаване на осведомеността срещу антиромски настроения в обществото“

Всички противоправни прояви по расистки и ксенофобски подбуди, които са докладвани по надлежния ред на органите на полицията, се регистрират и разследват. В случаите на изказвания от страна на политици и публични фигури, съдържащи реч на омразата, Прокуратурата има законови правомощия да се самосезира и да разпреди образуването на проверка, както и на досъдебно производство при наличието на достатъчно данни за извършено престъпление, получени по силата на чл. 208, т. 2 и т. 4 от Наказателно-процесуалния кодекс. За всеки сигнал за извършено престъпление, в който се съдържа законен повод и достатъчно данни, се образува досъдебно производство. В процеса на разследване, разследващите органи имат задължението да установяват всички относими мотиви, включително дискриминационни, както и да съберат всички доказателства, свързани с инкриминираното деяние. Събраните материали се докладват и изпращат в съответната компетентна прокуратура.

Статистическа информация

Статистическата дейност в България се извършва от Националния статистически институт (НСИ) и органите на статистиката в съответствие със Закона за статистиката, европейското и национално законодателство (по-конкретно, Закон за защита на личните данни и Закона за електронното управление) и при спазване на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

Съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за статистиката, физическите лица не могат да бъдат задължавани да предоставят на органите на статистиката данни относно расата, националността, етническата принадлежност, вероизповеданието, здравното състояние, личния живот, партийната принадлежност, извършените закононарушения, философските и политическите си възгледи. Информацията, получена от респондентите, се съхранява и обработва в съответствие с изискванията на Закона за защита на личните данни.

В официалната статистическа отчетност на Прокуратурата на Република България, данни за т.нар. престъпления от омраза се събират за следните основни престъпни състави от Наказателния кодекс: чл. 108, чл. 162 ÷ чл. 166, чл. 416 ÷ чл. 419а.

Информацията за квалифицираните състави на чл. 116, ал. 1, т. 11; чл. 131, ал. 1, т. 12 и чл. 172, ал. 1 от НК за периода януари 2018 – март 2021 г. е предоставена от Унифицираната информационна система на Прокуратурата. Тази информация е представена обобщена, без разграничение относно фактически, обективни и субективни признаци на състава на престъплението, и в частност без разграничение на всеки от посочените в текстовете квалифициращи признаци (по хулигански, расистки или ксенофобски подбуди). Поради това, например за престъпление по чл. 131, ал. 1, т. 12 НК е обективно по-вероятно преобладаващата част от деянията да са извършени само по първото предложение – по хулигански подбуди, но не и по последните две – по расистки или ксенофобски мотиви. Установяването на разграниченията на конкретните престъпни признаци от състава на горепосочените престъпни състави изисква непосредствено запознаване с материалите по всяко едно от наблюдаваните в Прокуратурата досъдебни производства, образувани за този вид престъпления, което поради големия им брой е практически невъзможно.

Статистика по основни престъпни състави от Наказателния кодекс:

Година	Текст от НК	Новообразувани ДП	Внесени в съда ДП	Прокурорски актове внесени в съда, лица по тях		Осъдени и санкционирани лица с влезли в сила присъди/решения	Оправдани лица с влезли в сила оправд. присъди/решения
				Общ брой прокурорски актове внесени в съда	Общ брой лица по внесените в съда прокурорски актове		
	чл. 108	4	2	2	2	1	0
	чл. 162	7	1	1	1	4	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0

2018 г.	чл. 164	10	0	0	0	0	0
	чл. 165	1	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0
2019 г.	чл. 108	3	0	0	0	0	0
	чл. 162	9	1	1	1	1	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	18	0	0	0	2	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0
2020 г.	чл. 108	3	1	1	1	0	0
	чл. 162	4	1	1	1	1	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	17	2	2	2	2	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0
I-во тримесечие 2021 г.	чл. 108	0	0	0	0	0	0
	чл. 162	1	0	0	0	0	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	5	0	0	0	0	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0

Година	Текстове от НК	Новообразувани ДП	Внесени в съда ДП	Прокурорски актове, внесени в съда, лица по тях		Осъдени и санкционирани лица с влезли в сила присъди/решения	Оправдани лица с влезли в сила оправд. присъди/решения
				общ брой прокурорски актове, внесени в съда	общ брой лица по внесените в съда прокурорски актове		
2018 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	4	4	5	3	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	942	309	348	392	364	27
	чл. 172, ал. 1	1	0	0	0	0	0

2019 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	1	2	2	3	3	1
	чл. 131, ал. 1, т. 12	886	326	377	427	351	16
	чл. 172, ал. 1	0	0	0	0	0	0
2020 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	2	2	2	4	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	787	266	303	347	283	7
	чл. 172, ал. 1	2	0	0	0	0	0
I-во тримесечие 2021 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	1	1	1	0	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	160	81	90	96	56	0
	чл. 172, ал. 1	0	0	0	0	0	0

За същия период (януари 2018 – март 2021 г.) Република България разполага със следната информация относно броя на пострадалите лица по новообразуваните досъдебни производства, свързани с престъпления от омраза.

Година	Текстове от НК	Физически лица									Юридически лица
		Общо			Мъже			Жени			
		Общо физически лица	от тях:		общо мъже	от тях:		общо жени	от тях:		
			непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни		непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни		непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни	
2018 г.	чл. 108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 162	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2019 г.	чл. 108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 162	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	3	0	0	2	0	0	1	0	0	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020 г.	чл. 108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 162	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I-во тримесечие 2021 г.	чл. 108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 162	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 163	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 164	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	чл. 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 416 ÷ чл. 419а	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Информацията за пострадалите лица във връзка с деяния по квалифицираните състави на чл. 116, ал. 1, т. 11; чл. 131, ал. 1, т. 12 и чл. 172, ал. 1 НК за периода януари 2018 – март 2021 г. е изведена от Унифицираната информационна система на Прокуратурата.

Година	Текстове от НК	Физически лица									Юридически лица	
		Общо			Мъже			Жени				
				от тях			от тях			от тях		
		Общо физически лица	непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни	Общо мъже	непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни	Общо жени	непълнолетни (14 ÷ 18 год.)	малолетни		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

2018 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	997	82	23	822	72	22	175	10	1	0
	чл. 172, ал. 1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
2019 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	905	75	13	761	63	11	144	12	2	0
	чл. 172, ал. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	777	61	15	672	49	10	105	12	5	0
	чл. 172, ал. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I-во тримесечие 2021 г.	чл. 116, ал. 1, т. 11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	чл. 131, ал. 1, т. 12	155	9	3	135	8	3	20	1	0	0
	чл. 172, ал. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Извън горепосочената информация, Националният статистически институт разполага с данни относно случаите по съответните състави от Наказателния кодекс, обхващащи и престъпления от омраза, и тяхното развитие в рамките на правосъдната система. За периода 2018-2020 г. събраните данни са представени таблично (*подробна статистическа информация е представена в Приложение I*).

По отношение на броя на обвиняемите и осъдени лица по наказателните състави, обхващащи и престъпленията от омраза в периода 2018-2020 г., Националният статистически институт е предоставил данни (*подробна статистическа информация е представена в Приложение I*).

Случаи на расистки или етнически мотивирани прояви и дискриминация, разглеждани от Комисията за защита от дискриминация

Комисията за защита от дискриминация (КЗД) може да взема решения по случаи на предполагаема дискриминация, заведени пред нея, когато тези случаи не изискват наказателно разследване. Съгласно чл. 59, ал. 4 от ЗЗДискр и чл. 33 от Закона за административните нарушения и наказания, КЗД се произнася по дела, които се класифицират с по-ниска степен на обществена опасност и представляват административни нарушения.

ЗЗДискр ясно определя границите на материалната компетентност на КЗД в чл. 4, ал. 1, който гласи, че е забранена всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 5 от ЗЗДискр гласи още, че „Тормозът на основа на признаците по чл. 4, ал. 1, сексуалният тормоз, подбуждането към дискриминация, преследването и расовата сегрегация, както и изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се смятат за дискриминация.“

КЗД може да получава жалби и сигнали относно дискриминация и подбуждане към форми на дискриминация в медиите и социалните мрежи. При установяване на нарушение на ЗЗДискр от специализирани панели, КЗД налага административни глоби в съответствие със закона. През 2018 г. са издадени 10 решения във връзка с реч на омразата, през 2019 г. – 6, а през 2020 г. – 2 решения.

От 2010 г. КЗД е вече и контактна точка на Република България с Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ). Като такава, тя ежегодно събира статистически данни, свързана с престъпления от омраза, съгласно инструкциите на Службата за демократични институции и права на човека на ОССЕ.

Нова правна рамка в областта на медиите с цел превенция и противодействие на речта на омразата и престъпленията от омраза

На 22 декември 2020 г. беше обнародван нов закон за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ), с който окончателно се въвеждат в българското законодателство разпоредбите на Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите-членки, отнасящи се до предоставянето на аудио-визуални медийни услуги (*Директива за аудио-визуалните медийни услуги*).

Съгласно промените в чл. 8 ал. 1 от ЗРТ, медийните услуги не трябва да съдържат подбуждане към насилие или омраза, насочени към група лица или член на група, въз основа на някое от основанията, посочени в чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и публично подбуждане към тероризъм по смисъла на Наказателния кодекс. При упражняване на контролните си правомощия по този член Съветът за електронни медии предприема действия, които са необходими и пропорционални, като зачита правата и спазва принципите, установени в Хартата.

Подобна разпоредба е предвидена и за новите субекти на регулацията от Закона за радиото и телевизията – платформите за споделяне на видеоклипове. Съгласно чл. 19д от ЗРТ, без да се засяга прилагането на чл. 13 – 17 от Закона за електронната търговия, доставчиците на платформи за споделяне на видеоклипове предприемат подходящи мерки за защита на аудиторията от предавания, генерирани от потребители видеоклипове и аудио-визуални търговски съобщения:

- чието съдържание подбужда към насилие или омраза, насочени към група или член на група, въз основа на някое от основанията, посочени в чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз;

- със съдържание, чието разпространение съставлява престъпление съгласно Наказателния кодекс – публично подбуждане към извършване на терористични престъпления, престъпления, свързани с детска порнография, и престъпления, свързани с расизъм и ксенофобия.

Същевременно, разпоредбите на чл. 10, ал. 1, т. 5 и т. 6 от ЗРТ (*основни принципи в дейността на доставчиците на медийни услуги: недопускане на предавания, внушаващи нетърпимост между гражданите и недопускане на предавания, които противоречат на добрите нрави, особено ако подбуждат към ненавист въз основа на расов, полов, религиозен или национален признак*) и на чл. 17, ал. 2 ЗРТ (*недопускане на предавания, внушаващи национална, политическа, етническа, религиозна и расова нетърпимост*), са в сила и след изменението на закона.

За нарушение на всички посочени по-горе разпоредби, ЗРТ предвижда налагането на имуществена санкция.

В периода 2018-2020 г., СЕМ е издал няколко наказателни постановления, свързани с нарушения на Закона за радиото и телевизията спрямо цитираните правни норми: НП № РД-10-42/11.12.2018 г.⁷ (влязло в сила), НП № РД-10-9/14.05.2019 г.⁸ (влязло в сила), НП № РД-10-23/28.8.2019 г.⁹ (отменено от съда) и НП № РД-10-9/22.06.2020 г.¹⁰ (отменено от съда).

Подходящ пример от практиката на СЕМ е за е направен фокусиран мониторинг на новини и актуално-публицистични предавания. В началото на 2020 г. е направен преглед на телевизионните програми на БТВ Медиа Груп ЕАД и НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ на Нова Броудкастинг Груп ЕООД за отразяване на тежък криминален случай, при който извършителят е гражданин от ромски произход. Наблюдението е осъществено в периода 11-13 януари 2020 г. и обхваща двете търговски телевизии с най-голяма аудитория. Целта е да се проследи има ли нарушаване на ЗРТ и Етичния кодекс при отразяване на случая.

Резултатите от наблюдението показват, че при отразяването му не се установява нарушение на ЗРТ в новините и актуално-публицистичните предавания на НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ и БТВ. Никъде, освен в първата новина по БТВ, не се съобщава изрично, че действието се развива в ромската махала, нито се правят инсинуации на етническа тема.

Мерки за повишаване на осведомеността

Мерките за повишаване на осведомеността са насочени в няколко направления – част от тях са фокусирани към работата на държавните служители, които имат задачата да предотвратят прояви на омраза и дискриминация, докато други са адресирани към широката общественост, с оглед насърчаване на толерантността, взаимното уважение и мирното съжителство на всички граждани.

⁷ Наказателното постановление е налично на адрес: <https://www.cem.bg/controlbg/1221>

⁸ Наказателното постановление е налично на адрес: <https://www.cem.bg/controlbg/1244>

⁹ Наказателното постановление е налично на адрес: <https://www.cem.bg/controlbg/1278>

¹⁰ Наказателното постановление е налично на адрес: <https://www.cem.bg/controlbg/1330>

Академията на МВР (АМВР) провежда редовни обучения, в които основна тема е вътрешното и международното законодателство в сферата на правата на човека. В тях са включени модули, свързани с практиката на ЕСПЧ, както и с темите на борбата с дискриминацията, расизма, нетолерантността и работата на полицейските служители в мултиетническа среда. Такива са дисциплините „Защита на правата на човека“, „Полицейско право“ (*по-конкретно, по отношение на работа с представители на малцинствени групи*) и „Защита от дискриминация“ (*с включени самостоятелни теми за престъпленията от омраза, в това число относно разследване и защита на пострадалите лица*).

Ежегодно АМВР провежда 5-седмичен дистанционен курс за актуализация на професионалната квалификация на тема „Полицейски практики и права на човека“.

АМВР реализира проект „Защита правата на човека и обучение за придобиване на необходими знания и умения от полицейските служители, работещи в мултиетническа среда, включително сред ромската общност“, финансиран по Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. В рамките на проекта са разработени наръчници, които се използват постоянно в процеса на обучение на служители на МВР.

В Генерална дирекция „Национална полиция“ има лице за контакт по въпросите на борбата с антисемитизма. В Генерална дирекция „Борба с организираната престъпност“ има лице за контакт по въпросите на противоправното съдържание и реч на омразата в Интернет. В районните управления в квартали с преобладаващо население от дадена етническа малцинствена общност има полицейски служители от същия произход. Те работят със съответните граждани, тъй като владеят езика и са запознати със специфичните културни особености на етническата група.

От страна на Прокуратурата на Република България също са проведени обучителни мероприятия с участието на прокурори и следователи по теми, свързани с престъпленията от омраза и дискриминационни престъпления (*подробна информация е предоставена в Приложение II*).

КЗД също организира – независимо или в партньорства – информационни кампании, семинари и обучения в областта на превенцията на расова дискриминация и престъпления от омраза. Събитията са насочени към служители на българските местни и национални власти, съдебни служители, магистрати, адвокати, стажанти и граждани. В допълнение, КЗД подкрепя и участва в национални кампании, инициативи и други събития, които са пряко насочени към популяризиране на културата на различни етнически групи (роми, турци, евреи, арменци и др.), които са приобщаващи по отношение на уязвими групи, синдикати и други, и чиято цел е постигане на толерантност и повишаване на осведомеността относно възможностите и механизмите за защита срещу престъпления от омраза и дискриминация.

На 29 май 2018 г. секретариатът на НССЕИВ организира международна конференция със заглавие "Ромската интеграция - къде сме и каква е посоката", която се проведе в София като част от Българското председателство на Съвета на Европейския съюз. Събитието събра представители на Европейския съюз, националните, регионалните

и местните публични власти, граждански организации, членове на академичната общност, както и други заинтересовани страни.

4. Препоръка 4 от Резолюцията

“Насърчаване на образованието на майчин език в тясно сътрудничество с представители на малцинствени групи, посредством въвеждането му на предучилищно и училищно ниво, осигуряване на преподаване на различни предмети на майчин език и въвеждането на стандартна процедура за информиране на родителите относно местните възможности за достъп до обучение по и на майчин език“

По отношение на препоръката за насърчаване изучаването на майчините езици в тясно сътрудничество с представители на отделните етнокултурни групи, позицията на България е изложена в държавния отговор на Република България по Четвъртия цикъл по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства.

Сред принципите за осъществяване правото на образование, заложи в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), са: равнопоставеност и недопускане на дискриминация, хуманизъм и толерантност, съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език.

Съгласно ЗПУО, официалният език в системата на предучилищното и училищното образование е българският. Предучилищното и училищното образование се осъществяват на български език, с изключение на случаите, предвидени в ЗПУО. Предучилищното образование осигурява готовността на децата за училище, в това число и в областта на езиковото развитие. В предучилищното образование се извежда на преден план комплексната реализация на езиковото развитие на детето от предучилищна възраст. В тази възраст приоритет е практическото овладяване на българския език като основа за общуването.

През 2017 г. със Заповед № РД 09-5835/07.12.2017 г. на министъра на образованието и науката са утвърдени новите учебни програми по учебните предмети: Майчин език – турски език, Майчин език – иврит, Майчин език – арменски език, и Майчин език – ромски език.

Със заповеди на министъра на образованието и науката през 2018 г. са открити процедури по оценяване и одобряване на проекти на учебни комплекти за I клас или от първа година на обучение до VII клас или до седма година на обучение в избираемите учебни часове и/или във факултативните часове по Майчин език – турски език, Майчин език – иврит, Майчин език – арменски език, и Майчин език – ромски език. Одобрен е по един учебен комплект по Майчин език – турски език, за учениците от I клас до VII клас. Одобрените учебни комплекти се ползват в училищното образование от учебната 2019/2020 година.

Учебният предмет Майчин език може и се изучава от I клас до XII клас, а решението трябва да бъде продиктувано от свободната воля и да бъде по инициатива на родителите. Държавата е осигурила всички необходими условия (законови, административни, финансови, технически) за изучаването на посочените майчини езици.

<i>Справка за брой ученици от I клас до XII клас във всички училища, изучаващи чужд език като майчин език - през учебната 2020/2021 година с данни към 15.09.2020 г.</i>	
Език	Брой ученици
Турски език	3984
Арменски език	111
Иврит	92
Ромски език	0
ОБЩО	4187

Формите на езиково обучение се основават на обективни критерии, както е предвидено във всички закони и подзаконни актове в тази връзка. Учебните програми по майчини езици се разработват съвместно със заинтересованите конкретни общности с оглед специфични нужди и цели към даден момент, и най-вече за съхраняването на тяхната идентичност, култура и др., т.е. в интерес на дадените ползватели на езика.

Република България предоставя възможността за създаване и поддържане на частни училища, които предлагат опция за изучаване на чужди езици, съгласно държавните образователни стандарти и утвърдените учебни планове и програми. В тези училища, също както в общинските и държавните, се дава възможност за изучаване на майчин език. Съгласно чл. 29, ал. 3, във връзка с чл. 330, ал. 1 от ЗПУО, частните училища придобиват качеството на юридически лица, създават се, променят и прекратяват дейността си при спазване изискванията на ЗПУО и при условията и по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, на Закона за кооперациите или при условията и по реда на законодателството на държава-членка. Създадените юридически лица не могат да имат друг предмет на дейност освен дейност на училище и осъществяват дейността си при спазване на държавните образователни стандарти по чл. 22 от ЗПУО.

Учениците в частните училища се обучават съгласно сключен договор за обучение между родителите и училището. Приемът на ученици се регламентира от частната институция.

IV. Други мерки, предприети за подобряване на прилагането на РКЗНМ

1. Член 3 от Рамковата конвенция (приложен обхват) и допълнителна препоръка 1 от Резолюцията

“Влизане в диалог с групи, изразили интерес за ползване от закрилата, предоставена от Рамковата конвенция, и обмисляне на възможността за прилагане на нейните разпоредби към лица, принадлежащи към такива групи на основата „член-по-член“.

Позицията на българската страна относно персоналният обхват на Конвенцията е надлежно изяснена в предходните цикли на наблюдение (виж всички държавни

доклади и коментари на правителството по становищата на Консултативния комитет).

Цитираната препоръка се разглежда изцяло в контекста на указаната позиция на Република България по прилагането на чл. 3 от РКЗНМ.

”В допълнение, да се осигури строго уважение към правото на самоопределение на лицата, принадлежащи към малцинствени групи по време на провеждането на предстоящото преброяване на населението през 2021 г., както и консултирането им според неговата методология“

Инструментариумът (преброителни карти и инструкции), който ще се използва по време на „Преброяване 2021“ е разработен в съответствие с актуалните препоръки на ООН за провеждане на цикъла на преброяване. Спазени са основните принципи при задаване на въпроси, свързани с етнокултурните характеристики на населението, а именно – свобода на самоопределението, отворен отговор, доброволност. „Преброяване 2021“ се проведе в периода 7 септември – 3 октомври 2021 г.

След първоначалното му разработване, инструментариумът на „Преброяване 2021“ премина през няколко етапа на съгласуване, включително и с НССЕИВ, дирекция „Вероизповедания“ при Министерския съвет, Националният съвет на религиозните общности в Република България, по отношение на въпросите, свързани с етническа принадлежност, майчин език и вероизповедание. Тези въпроси са напълно идентични, както в електронната, така и в хартиената преброителна карта, като и при двата метода на събиране на данни, НСИ гарантира сигурността на личната информация, чрез подходящи технически средства и организационни мерки.

Всички преброители и контролори, ангажирани с директното събиране на информация на терен, ще преминат обучения, включително по отношение на въпросите, свързани с етнокултурните характеристики на населението, като например: задължително изчитане на въпроса, отбелязване пълно и точно на декларираното от преброяваните лица, отбелязване на отговорите само с химикал, и др.

В процеса на подготовката на предстоящото преброяване, представители на НСИ проведоха срещи с различни граждански организации, защитаващи правата на лица, самоопределили се като принадлежащи към различни етнически общности и/или принадлежащи към уязвими групи. При разговорите беше представен инструментариумът на „Преброяване 2021“ и обсъдени възможностите за взаимодействие между екипа на НСИ и лидерите в различните етнически общности при разясняване на значението и ползите от преброяването.

Националният статистически институт е предприел всички необходими мерки и действия за гарантиране правото на свободно самоопределение на всички български и чужди граждани, обект на преброяването.

2. Член 4 от Рамковата конвенция (правна и институционална

защита срещу дискриминация)

Информацията по тази тема е предоставена в Част II. 3 от настоящия доклад.

3. Член 5 от Рамковата конвенция (опазване и насърчаване на култура) и допълнителна препоръка 2 от Резолюцията

“Значително да се увеличи определеният бюджет за запазване и развитие на културата на малцинствените групи и да се създаде ефективен механизъм за представителност на малцинства при участие в определянето на културни политики и разпределение на финансирането.”

В полза на всички граждани на Република България, Министерството на културата е разработило свои програми за провеждане и постигане на целите на държавната политика в областта на културата, чрез създаване и прилагане на ефективни механизми за партньорство и координация с общини, неправителствени организации, музеи, галерии и други културни институти, читалища, библиотеки и издателства, при спазване на принципа за насърчаване на културното многообразие.

Министерството на културата със своите програми в различни области (културно наследство, сценични изкуства, любителско творчество, библиотечно дело и издателска дейност) ежегодно предоставя равен достъп и участие в културния живот, като подкрепя регулярно финансово организирането на фестивали, събори, конкурси, спектакли и други събития, които осигуряват достъп и участие в обществения културен живот, развиват и популяризират традиционната култура (включително и тази на различните етнически общности), както и постиженията в съвременните изкуства.

Чрез интернет страницата на Министерството на културата, всички правила, по които се реализират конкурсните сесии по програмите, преминават през процедура на обществено обсъждане в рамките на един месец. Така се дава възможност на представителни организации на етническите общности да участват в регламентирането на разпределението на финансови ресурси. Също така се провеждат информационни кампании и се предоставят ежедневни консултации по темите на програмите с бъдещите кандидати (културни институти, културни организации, включително и на етническите общности, и др.).

За справяне с последиците от пандемията COVID-19, бюджетът на Министерството на културата е увеличен с цел прилагане на пакет от възможни временни ефективни икономически мерки. Те включват гарантирани заплати и осигуровки за държавните културни институти в областта на сценичните изкуства за периода на извънредното положение; подпомагане на самоосигуряващи се творци в областта на културата и на изкуствата със сума в размер на една минимална работна заплата и начислени осигуровки за два месеца от времето на извънредното положение до неговата отмяна; възможност за кандидатстване с проекти към Министерството на културата и Национален фонд „Култура“ по съществуващите програми.

И през 2021 г. Министерството на културата продължава да създава нови програми за предоставяне на равен достъп за физически и юридически лица до средствата,

предназначени за развитие и съхраняване на културата и културното многообразие. Понастоящем са обявени две нови сесии: сесия за финансиране на проекти в областта на движимото културно наследство, музеите и визуалните изкуства, както и конкурсна сесия за подпомагане на творчески проекти на физически лица, осъществяващи дейност във всички жанрове в областта на литературата.

Създадени са допълнителни възможности за реализиране на проекти чрез Програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, чийто Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуствата и културата на етническите и културните малцинствени групи“ е с фокус върху представителите на ромската етническа общност. Всички проекти и дейности, финансирани от финансовия механизъм на ЕИП се основават на следните общи ценности: спазване на човешкото достойнство; свобода; демокрация; равенство; върховенство на закона; зачитане на правата на човека, включително правата на хората, принадлежащи към малцинствени групи. Министерството на културата продължава да работи за поетапното изпълнение на програмата, която е съсредоточена върху ролята на културата и културното наследство като ресурси за местно и регионално развитие. По програмата се финансират проекти, гарантиращи равен достъп до подобро управление на културното наследство (иновации и дигитализация), подобрен достъп до изкуство и култура и подобрена информираност за изкуствата и културата на етническите и културните малцинствени групи.

Обявени са покани за кандидатстване с проекти: по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“; Покана за представяне на проектни предложения по Подрезултат 1.1 „Културно наследство, представяно в ревитализирани, реставрирани и реновирани места“; Покана за представяне на проектни предложения по Подрезултат 1.2 „Дигитално достъпни обекти на културното наследство“. Предстои обявяване на покана за кандидатстване с проекти по Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуства и култура на етнически и културни малцинствени групи“ (с фокус върху ромската общност), по която ще се подкрепят проекти, в размер на 1 300 000 евро по следните направления:

- културни и образователни инициативи за представяне на културата на етнически и културни малцинствени групи, включително с участието на представители на тези групи;
- висококачествено професионално сътрудничество между творци - роми и творци, които не са роми;
- съвместна изследователска и историческа работа между местни музеи, библиотеки, читалища и местни представители на ромската общност или съответната представителна организация, която да покаже приноса на ромите към развитието на града, приноса към местната /национална история/култура;
- представяне на устойчиви модели на културно сътрудничество, събития и привличане на публика, които да допринесат за артистично/художествено сътрудничество и културен диалог на местно, регионално, национално и международно ниво;

- представяне на културни събития/инициативи за привличане на нови публики, включително в отдалечени райони и/или райони с лош достъп;
- изкуства (кино, театър, танц, музика, литература, визуални изкуства, творчески индустрии), култура и занаяти на етнически и културни малцинствени групи, които могат да бъдат комбинирани и представени пред обществеността;
- подкрепа за общностни артистични проекти, при които професионални артисти (роми и нероми) работят за по-дълъг период в ромски общности и създават общи артистични продукти заедно с ромските участници;
- подкрепа за издаването на книги на ромски поети и писатели, както и на съвместни литературни проекти между писатели роми и нероми, организиране на дейности за творческо писане за деца, младежи и възрастни с участието на професионални литератори (роми и нероми) и привличане за обучение на представители от различни етнически общности;
- надграждане или създаване на образователни форми и дейности за обучение по изкуства, за обмен на културен опит и знания и за популяризиране на различни култури, посещения в културни институти, училища и детски градини, участие в образователни дейности и събития в културните институти (музеи, библиотеки, театри), участие в образователни дейности и събития в читалища като местни културно-просветни центрове, включително и такива, които са инициирани от ромската общност;
- подобряване на положението на ромското население в България, използвайки културата и изкуството като средство за развитие на умения/капацитет и/или като път към образованието; стимулиране на културното сътрудничество, образователната дейност, обмена между професионални и непрофесионални артисти (роми и нероми), което може да се покаже като театър, танц, късометражен филм, чрез визуалните изкуства, литературата и др., като целта е да се достигне до по-широка аудитория, пред която ромите да представят елементи от своята култура, знания, умения, постижения и да се стимулира развитието им като равнопоставени участници в съвместни културни проекти. Стимулирането на културното сътрудничество е предпоставка за преодоляване на антиромските стереотипи;
- подкрепа и развитие на местни ромски инициативи, включително в сътрудничество с местни културни институции като читалища и с местните власти;
- насърчаване на партньорството, обединяването на ресурси между мрежата от читалища и съответните представителни организации на ромската общност или други неправителствени организации, които работят в тази област, като създадените партньорства могат да имат и

по-голям географски обхват. Насърчава се изграждането на партньорства между организации с по-голям опит и по-малки местни организации, включително организации, ръководени от роми;

- проекти, които имат за цел да насърчат двустранното сътрудничество и обмен на добри практики между организации от държавите донори, както и организации от България с опит и експертиза по проекти с фокус към ромската общност.

Министерството на културата продължава да работи за поетапното изпълнение на програмата, която е съсредоточена върху ролята на културата и културното наследство като ресурси за местно и регионално развитие. Подкрепят се проекти за подобро управление на културното наследство (иновации и дигитализация), подобрен достъп до изкуство и култура и подобрена информираност за изкуствата и културата на етническите и културните малцинствени групи. Безвъзмездната финансова помощ за реализирането на проекти по програмата е в размер на 10 млн. евро, с партньорството на Норвежкия съвет по изкуствата. Мерките на ЕИП и Норвежкия финансов механизъм включват многостепенен подход, основан на вече установените приоритети, спазват принципите на равенство между всички граждани на Република България и са в съответствие с Националната стратегия за интегриране на ромите.

Гореизложеното доказва, че през последните години е отбелязано значително нарастване на финансовите ресурси в областта на културата, с което се разширява и възможността за опазване на културата на етническите общности и за творческото развитие на техните представители. Програмите на Министерството на културата имат важна интегрираща функция – те създават условия както за социално включване и популяризиране на културата на дадена етническа група, така и за свободното интеркултурно общуване в рамките на едно общество (*подробна информация е предоставена в Приложение III*).

НССЕИВ също оказва подкрепа и популяризира историята, културата, езиците и религията на различните етнически групи (*подробна информация е предоставена в Приложение IV*).

4. Член 6 от Рамковата конвенция (толерантност и межкултурен диалог. Защита от заплахата, дискриминация, враждебност и насилие)

Информация по тази точка вече бе предоставена в част III.3 от настоящия доклад.

В допълнение, следва да се отбележи, че насърчаването на толерантността и межкултурния диалог е включено в образователния процес в цялата страна. Пример за това е учебната програма по гражданско образование за XI клас, която вече стартира през предходната учебна 2020/2021 година и в която е включен раздел „Идентичности и различия в обществото“ с 3 теми към него. Учениците ще бъдат обучени по теми, свързани с ролята на езика, религията, етническата принадлежност и традициите за социална обвързаност и различия в обществото. В

рамките на учебния процес се дискутират различни видове политики по отношение на лицата, принадлежащи към малцинствени групи – вкл. асимилация и интеграция, а учениците следва да формират критично мислене и да изразяват собствени позиции по поставените въпроси. Част от практическите задачи, включени в учебния процес, представляват и изследвания върху източниците на идентичност на основните малцинствени групи в страната или в конкретно населено място. В тях представителите на всяка малцинствена група ще могат в конструктивен диалог да представят своята етническа принадлежност и култура.

По отношение на защитата на малцинствените групи от прояви на заплахи и насилие, се полагат последователни усилия от страна на Националната комисия за борба с трафика на хора (НКБТХ) с оглед предпазване на лица от малцинствени групи (основно принадлежащи към ромската общност) от експлоатация и насилие.

През 2020 г. и 2021 г. НКБТХ и Местните комисии за борба с трафика на хора проведоха няколко кампании и мероприятия, целящи повишаване на осведомеността на гражданите. Една от тях е кампанията за превенция на трафика на бременни жени с цел продажба на новородените им деца (м. ноември 2020 – 2021 г.). Тя се реализира по инициатива и проект на Местната комисия в гр. Бургас, Сдружение „Равновесие“ и Община Бургас. Бяха проведени информационни срещи в 5 училища в гр. Созопол, с. Равна гора, Зидарово, Крушевец и Росен, на които присъстваха подрастващи и техните родители, предимно от ромски произход.

НКБТХ регулярно извършва дейности сред членовете на ромската общност, с цел предотвратяване на трафика на хора и повишаване на осведомеността за съществуващите опасности при търсенето на работа. Дейностите се провеждат в населените места със съществен дял на жители, принадлежащи към уязвими групи (*подробна информация е предоставена в Приложение V*).

Закрила и подкрепа на формално и неформално идентифицирани жертви на трафик (включително на представители от уязвими групи в ромската общност)

През 2021 г. функциониращите услуги за жертви на трафик на хора към НКБТХ включват Приют за временно настаняване и закрила, Център за подкрепа и Приют за временно настаняване и последваща реинтеграция на жертви на трафик. Местата за настаняване са на територията на гр. София, както и на територията на регионите Варна и Бургас. В услугите, които предлагат, се включва възможността за настаняване на пълнолетни лица, заедно с техните деца, непосредствено след завръщането им в страната при случаи на трансграничен трафик или при необходимост, в случаите на вътрешен трафик.

В периода януари-юни 2021 г. общо 21 жертви на трафик са получили подкрепа в специализираните услуги за пострадали лица. В тази цифра се включват както жертви на сексуална, така и жертви на трудова експлоатация. При част от случаите е предприето и настаняване на пострадали жени заедно с децата им, с оглед необходимостта от защита.

5. Член 7 от Рамковата конвенция (свобода на мирно сдружаване и събиране) и допълнителна препоръка 3 от Резолюцията

“Да се осигури, че всички заинтересовани групи могат да упражнят правото си на асоцииране, както е гарантирано в чл. 7 от Рамковата конвенция. В тази връзка, властите трябва да се стремят да осигурят правна сигурност при прилагането на новата регистрационна процедура за неправителствените организации, представляващи малцинствени групи.”

От 1 януари 2018 г. съществуващата до момента процедура за съдебна регистрация е заменена от нов административен механизъм за регистрация на юридическите лица с нестопанска цел в България. При стартирането си, новата процедура по регистрация показва някои недостатъци, но българските власти положиха усилия да осигурят доброто ѝ функциониране, които бяха оценени като положителни в решенията на Комитета на министрите на Съвета на Европа. Последният бива редовно информиран за стъпките, предприети от българските власти за разрешаване на проблемите по тази група дела. Последният допълнен План за действие е изпратен на 23 март 2021 г.

На 17 юни 2019 г. на официалната страница на Агенцията по вписванията бяха публикувани Методически указания за работата на служителите по регистрация и за установяването на единни правила и критерии при разглеждането и произнасянето по казусите. Методическите указания подлежат на регулярно допълване, осъвременяване и изменение. По отношение на препоръките на Комитета на министрите относно изготвянето на допълнени методологически насоки за длъжностните лица по регистрация, предложението към момента е в процес на анализ от Агенцията по вписванията.

В последните статистически данни от м. септември 2020 г. е отчетена постоянна положителна тенденция на спад в процента на откази за първоначална регистрация на сдружения, което е индикация за постепенното повишаване на ефективността на новата процедурата по регистрация. Липсата на критики към механизма за регистрация в България от страна на Европейския съд по правата на човека в последните му решения по подобни жалби, е индикация за неговата ефективност и съответствие със стандартите на Конвенцията.

6. Член 8 от Рамковата конвенция (свобода на религия)

Позицията на българската страна относно осигуряването на свобода на религия по Конвенцията е надлежно изяснена в предходните цикли на наблюдение (*Виж всички държавни доклади и коментари на правителството по становищата на Консултативния комитет*).

7. Член 9 от Рамковата конвенция (излъчване на предавания на малцинствени езици) и допълнителна препоръка 4 от Резолюцията

„Да се улесни, в сътрудничество с лицата, принадлежащи към малцинствени групи, излъчването на публични и/или частни радио- и телевизионни програми с достатъчна продължителност, както и подкрепата на редовното публикуване на новини (в печатни и онлайн медийни издания) на майчин език съобразно нуждите.“

Република България не прилага принцип на геоблокиране на своята територия. Затова радио- и телевизионните канали са достъпни за всички граждани в страната.

Случаен преглед на услугите, предоставяни от доставчици на кабелна телевизия, обхващащи територията на цялата страна, показва, че се предлагат канали на почти всички майчини езици. Така например, наличието на канали на руски език варира в между 3 и 22 различни канала, а на турски език между 1 и 47, в зависимост от района. Налично са и канали на други майчини езици (сръбски, гръцки, арменски, румънски и ромски).

В допълнение, интернет достъпът до пряко излъчвани радио- и телевизионни канали също е безпроблемен, като голяма част от общините на територията на държавата предоставят безплатен високоскоростен интернет на публични места.

Доколкото става въпрос за държавно спонсорираното радио- и телевизионно излъчване на различни майчини езици, по Българската национална телевизия редовно се излъчват различни предавания, посветени на етническите групи, техните традиции, бит и проблеми.

Програма „БНТ 1“ на обществения доставчик Българска национална телевизия продължава излъчването на 10-минутна емисия новини на турски език от понеделник до петък, като времето на излъчването е променено от 16:15-16:30 ч. на 12:35-12:45 ч. В предаването „Малки истории“ на същия доставчик често се обсъждат теми и проблеми от живота на ромската общност в България.

По отношение на регионалната програма на „Радио Кърджали“ на националния обществен доставчик - Българско национално радио, в сила от 08.09.2020 г., в програмата се включват предавания на турски език през цялата седмица в часовите рамки: 08:00-09:00 ч., 13:00-14:00 ч. и 20:30-21:30 ч. (програма „Радио България“ на турски език). В сайта на Българското национално радио също съществува достъпно съдържание на турски език.

В публичния регистър на СЕМ са вписани „РомаТВ 1“ ЕООД (доставчик на услуга по заявка „Плати, за да гледаш“ с наименование ROMA TV) и Фондация Саворе – Самоков (доставчик на линейна аудио-визуална услуга с наименование „Романи Як“), които осигуряват съдържание, създадено от и фокусирано към лица от ромската общност¹¹.

8. Член 10 от Рамковата конвенция (употреба на малцинствени езици) и допълнителна препоръка 5 от Резолюцията

¹¹ Фондация Саворе - Самоков е отложила стартирането на програмата, като новата заявена дата е 06.05.2022 г.

“Да се разгледа нуждата от употреба на майчин език при контакти с властите на места, традиционно населявани или населявани от сериозен брой лица, принадлежащи към малцинствени групи. При това, властите следва да установят, в съответствие с ясни критерии, общините, в които чл. 10.2 от Рамковата конвенция се отнася до съответните малцинства, и да осигурят финансова помощ, така че местните власти да предприемат нужните практически стъпки за изпълнение на тази препоръка.”

Позицията на българската страна относно употребата на майчин език е надлежно изяснена в предходните цикли на наблюдение (*Виж всички държавни доклади и коментари на правителството по становищата на Консултативния комитет*).

9. Член 11 от Рамковата конвенция (двуетични топографски наименования) и допълнителна препоръка 6 от Резолюцията

“Въздържане от премахването на официални географски названия на езици на лица, принадлежащи към малцинствени групи и, в сътрудничество с представителите на малцинствени групи, възстановяване на наскоро премахнати географски названия или употребата им, наред с новите български названия.”

Съгласно Конституцията на Република България и Закона за местното самоуправление и местната администрация, компетентни органи във връзка с именуване и преименуване на обекти са президентът на Република България – по отношение на обекти с национално значение и населени места, както и общинският съвет – при именуване и преименуване на улици, площади, паркове, инженерни съоръжения, вилни зони, курорти и курортни местности и други обекти с общинско значение.

Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК) поддържа Регистър на географските имена и има за цел да осигури еднаквост и устойчивост при употребата на географските обекти. Същият е отворена платформа, съдържаща над 259 000 актуализирани географски наименования на български език независимо от техния произход, транслитерирано име на географския обект, а също и алтернативно/старо име, ако е установено такова. В Регистъра на географските имена не се поддържа информация за произхода на имената на обектите.

Съгласно § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за кадастъра и имотния регистър: „Географските обекти се означават в кадастъра с установените им официални имена“. Използването на установените географски имена е задължително за всички ползватели на географски имена в страната.

Биха могли да се посочат множество примери на наименования на обекти с национално значение, които са с небългарски произход: Мусала, Бакаджик, Хаинбоаз, Кърджали, Карадере, Карагьол, Мадан и др.

Значителна част от топографските наименования в Република България са свързани с изключително комплексния исторически период на Османската империя. Характерно за него е била практиката на систематично премахване на съществуващите дотогава географски наименования с български и славянски

произход и насилствената им замяна с чужди такива. Настоящата смяна на тези наименования цели връщането им към техните езикови и културни корени и утвърждаване на многовековната им връзка с българската нация. Следва също да се има предвид, че тя е резултат от демократично взети решения на съответните компетентни местни власти. Допълнително, подобни решения са получили одобрението на българската общественост и постигат именно преодоляването на исторически породилите се различия и обединяването на всички български граждани.

Приложение I

1. Информация относно случаите по съответните състави от Наказателния кодекс, обхващащи и престъпления от омраза, и тяхното развитие в рамките на правосъдната система, включително и случаите (Източник: НСИ)

Престъпления по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата - 2018 г.										
Глави и членове от Наказателния кодекс	Престъпления, делата по които са свършени						Престъпления, завършили с осъждане			
	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождение от наказание	общо	извършени от едно лице	извършени от две лица	извършени от три и повече лица
Общо за страната	31154	10176	14989	794	295	4900	25165	23944	868	353
чл.116, ал.1,т.11 (довършени)	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
чл.116, ал.1,т.11 (опити)	2	2	-	-	-	-	2	-	2	-
чл.131, ал.1,т.12, лека телесна повреда (О.Х.)	124	72	42	10	-	-	114	89	20	5
чл.131, ал.1,т.12, средна телесна повреда (О.Х.)	58	25	28	3	2	-	53	46	6	1
чл.131, ал.1,т.12, тежка	3	1	2	-	-	-	3	3	-	-

телесна повреда (О.Х.)										
чл.162, ал.1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-
чл.162, ал.2	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-
чл.164, ал.1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-

Престъпления по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата - 2019 г.										
Глави и членове от Наказателния кодекс	Престъпления, делата по които са свършени						Престъпления, завършили с осъждане			
	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождаване от наказание	общо	извършени от едно лице	извършени от две лица	извършени от три и повече лица
Общо за страната	30276	10577	14385	669	270	4375	24962	23706	937	319
чл.116, ал.1,т.11	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
чл.116, ал.1,т.11 (опити)	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
чл.131, ал.1,т.12, лека телесна повреда	129	78	45	6	-	-	123	110	12	1
чл.131, ал.1,т.12, средна телесна повреда	57	19	35	1	1	1	54	45	7	2

чл.162, ал.1	2	1	1	-	-	-	2	2	-	-
чл.162, ал.2	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-
чл.163, ал.1, т.2	1	-	1	-	-	-	1	-	-	1
чл.164, ал.1	4	1	1	2	-	-	2	2	-	-
чл.164, ал.2	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-

Престъпления по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата - 2020 г.										
Глави и членове от Наказателния кодекс	Престъпления, делата по които са свършени						Престъпления, завършили с осъждане			
	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождаване от наказание	общо	извършени от едно лице	извършени от две лица	извършени от три и повече лица
Общоза страната	28727	10633	13007	726	289	4072	23640	22532	868	240
чл.116,ал.1,т.11	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
чл.116,ал.1,т.11 (опит)	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
чл.131,ал.1,т.12, лека телесна повреда	119	74	35	10	-	-	109	90	14	5
чл.131,ал.1,т.12, средна телесна повреда	43	10	27	-	6	-	37	31	5	1
чл.131,ал.1,т.12, тежка телесна повреда	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
чл.162,ал.1	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-

чл.164,ал. 2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2. *Информация относно броя на обвиняемите и осъдени лица по наказателните състави, обхващащи и престъпленията от омраза в периода 2018-2020 г. (източник: НСИ)*

Обвиняеми и осъдени лица през 2018 г. по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата										
Глави и членове от Наказателния кодекс	Обвиняеми лица по дела, които са приключили						Лица, получили осъдителна присъда			
	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождаване от наказание	общо	за едно престъпление	за две престъпления	за три и повече престъпления
Общо за страната	30007	9663	14310	718	305	5011	23973	21499	2107	367
чл.116,ал. 1,т.11 (довършени)	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
чл.116,ал. 1,т.11 (опит)	4	3	1	-	-	-	4	4	-	-
чл.131,ал. 1,т.12, лека телесна повреда	101	61	27	13	-	-	88	48	27	13
чл.131,ал. 1,т.12, средна телесна повреда	64	24	36	2	2	-	60	50	9	1
чл.131,ал. 1,т.12, тежка телесна повреда	2	1	1	-	-	-	2	2	-	-
чл.162,ал. 1	2	-	2	-	-	-	2	-	2	-
чл.164,ал. 2	2	-	2	-	-	-	2	-	2	-

Обвиняеми и осъдени лица през 2019 г. по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата										
	Обвиняеми лица по дела, които са приключили						Лица, получили осъдителна присъда			
Глави и членове от Наказателния кодекс	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождаване от наказанието	общо	за едно престъпление	за две престъпления	за три и повече престъпления
Общо за страната	28774	9939	13450	585	293	4507	23389	20621	2339	429
чл.116,ал.1,т.11 (довършени)	3	3	-	-	-	-	3	3	-	-
чл.116,ал.1,т.11 (опит)	3	3	-	-	-	-	3	3	-	-
чл.131,ал.1,т.12, лека телесна повреда	91	64	22	5	-	-	86	57	22	7
чл.131,ал.1,т.12, средна телесна повреда	66	19	41	4	1	1	60	50	7	3
чл.162,ал.1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-
чл.162,ал.2	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-
чл.164,ал.1	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-

Обвиняеми и осъдени лица през 2020 г. по глави и членове от Наказателния кодекс и по изход на делата										
	Обвиняеми лица по дела, които са приключили						Лица, получили осъдителна присъда			
Глави и членове от Наказателния кодекс	общо	с ефективно осъждане	с условно осъждане	с оправдане	с прекратяване	с освобождаване от наказанието	общо	за едно престъпление	за две престъпления	за три и повече престъпления

Общо за страната	27008	9735	12154	650	296	4173	21889	19256	2215	418
чл.116,ал.1,т.11	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
чл.116,ал.1,т.11 (опит)	4	4	-	-	-	-	4	4	-	-
чл.131,ал.1,т.12, лека телесна повреда	86	56	22	8	-	-	78	58	16	4
чл.131,ал.1,т.12, средна телесна повреда	43	10	30	-	3	-	40	33	7	-
чл.131,ал.1,т.12, тежка телесна повреда	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-
чл.162,ал.1	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-
чл.164,ал.2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-

Приложение II*Информация*

за проведени обучителни мероприятия с участието на прокурори и следователи по теми, свързани с престъпленията от омраза и дискриминационни престъпления

Тема на семинара	Организатор	Брой прокурори	Брой следователи
2018 г.			
3 обучения на тема: „Престъпления от омраза“	Прокуратура на РБ в партньорство с БДИПЧ към ОССЕ	35	
Престъпления от омраза	Комитет за съдебно обучение Малта Национален институт на правосъдието	2	
Език на омразата и ограничаване на свободата на словото в социалните медии	Academy of European Law (ERA)	1	
Общо 5 обучения		38	
2019 г.			
Публична лекция на тема: „Отговорност за невярна, позоряща информация и реч на омразата. Баланс между свободата на изразяване и защитата на личния живот в практиката на ЕСПЧ“	НИП	13	
Антидискриминационно право в рамките на ЕС	Европейска правна академия	1	
Общо 2 обучения		14	
2020 г.			
Прилагане на законодателството на ЕС за борба с дискриминацията	НИП и ERA онлайн международен уебинар	7	

Приложение III

Информация

за инициативи, събития и издания, насърчаващи и/или популяризиращи културата на различни етнически групи (със съдействието на Министерство на културата)

В периода 2018-2021 г. Министерството на културата е оказало сътрудничество при организирането на редица събития, насърчаващи и/или популяризиращи културата на различни етнически групи.

В сферата на сценичните изкуства, през 2016 г. е подпомогната финансово организацията „Райза Вилм Продакшънс“ с 3000 лв. за реализацията на спектакъла „Цигански колела“, посветен на различни обичаи на ромите, с участието на първата българска професионална актриса от ромски произход Наталия Цекова. Този спектакъл се играе и към момента. През 2020 същата организация е подпомогната финансово с 11 600 лв. за проекта „Назови ме с моето име“ - документален театър, насочен към лицата, пострадали от т. нар. „възродителен процес“. В него също участва Наталия Цекова. Спектакълът се приема много добре от лицата от турската общност в България и е гостувал в град Кърджали, както и в редица места с преобладаващо население от турски произход в погранични райони. Предстои турне в Република Турция и среща с българските общности там.

Национален фонд „Култура“ ежегодно провежда програма „Социално ангажирани изкуства“, създадена през 2018 г. с фокус финансиране на проекти от всички области на изкуството и културата, които засягат социални проблеми и каузи или прилагат креативен подход при работа с общности и групи в неравностойно положение. Програмата цели реализация на творчески проекти, тематично обвързани със социални проблеми от екологичен, икономически, етнически характер или тематиката на правата на човека, насърчаване на творчески дейности с групи в неравностойно положение и непредставени социални групи в творчески процеси, развитие на маргинализирани групи и общности чрез изкуства, генериране на творческа енергия и желание за положителна социална промяна чрез изкуство, което засяга и адресира обществено значими социални теми, създаване на предпоставки за позитивна промяна в нагласите и ангажираността на обществото по различни социални казуси, привличане на внимание и ресурси към социално значими теми. По тази програма за 2020 г. са разпределени 1 147 699 лв. за 83 проекта.

Национален фонд „Култура“ е разработил и ежегодно провежда и конкурсната програма „Културно наследство“ с различни приоритети през годините. Програмата подкрепя проекти за опазване, изследване и популяризиране на нематериалното културно наследство на България и разработване на средства за достъп до културното наследство чрез дигитални технологии, изследвания и културен туризъм. През 2020 година в двата модула на конкурса взеха участие общо 110 кандидата с проекти на обща стойност 1 654 012 лева и искана сума 848 375 лева, от които 19 проекта получиха финансиране на обща стойност 181 167 лева. За първи път

през 2020 г. бе отворена покана в модул „Културно предприемачество в областта на културното наследство“ освен регулярния модул „Съхранение и популяризиране на културното наследство“.

Като част от програмата за целеви субсидии са разходвани средства за проекти с национално значение, като през 2020 г. е подкрепен проекта на ромското народно читалище „Симона 2002“ с 3 100 лв. за провеждане на традиционен ромски празник „Василица“ – ромската Нова година.

През 2020 г., като част от пандемичните мерки и в рамките на Едногодишна програма за стратегическо финансиране на организационни и програмни разходи в подкрепа на независими и частни български организации с активна дейност в сферата на културата, е подкрепена ромската фондация „Саворе“. Тази фондация цели да подпомага интеграцията на малцинствените групи в обществения и културния живот на страната, да изгражда механизми за защита на правата на човека и да подпомага контактите им с държавните и общинските органи на властта, както и да подкрепя и развива национални и регионални инициативи за културен, социален и правен обмен.

В допълнение към горното, за периода 2018 – 2021 г. са реализирани следните проекти с финансовата подкрепа на Министерство на културата, насочени към етнически общности:

- 1) през 2018 г. е подпомогнато Народно читалище „Стоянка Соколова – 1999“, гр. София за честване на „Василица“ – Ромската нова година“. За събития в областта на изкуствата и културата са отпуснати 2500 лв. за XIII Национален фестивал на етносите „България за всички“, организиран от Народно читалище „Христо Ботев 1928“ – гр. Варна. Този проект на читалището е съфинансиран и през 2020 и 2021 г., съответно, с 3 800 лв. и 7 300 лв.
- 2) през 2019 г. финансова подкрепа в размер на 4 800 лв. е получило Сдружение „Културен център за социална демокрация и защита на правата на човека“ – гр. Видин, за провеждане на „20-ти Национален юбилеен етноромфестивал с международно участие и честване 55 години творчески път на хореографа, режисьора, постановчика Методи Филчев“.
- 3) през 2020 г. са подпомогнати Народно читалище "Стоянка Соколова 1999", гр. София с 2 150 лв. за проекта „Тържествени инициативи по повод честване на „Василица“ – Ромската нова година“ и Народно читалище „Просвета – 1944“, с. Черник, област Силистра с 2 126,40 лв. за проект „НЕВРУЗ“ - Пролетен празник на алиантите.
- 4) през 2021 г. Фондация "РОМИНТЕРНЕ – ПРАВО НА ЖИВОТ" е субсидирана със 6 200 лв. за юбилейно честване на 8-ми април – Световен ден на ромите, за провеждане на Международен фестивал „Кралете на ромската музика“.

Към момента няма постъпили проекти по сесиите за финансиране в областта на музеите, но според данните от Регистъра на музеите за проведени образователни програми с участие на малцинствени групи, през 2018 г. са проведени 53 бр. занятия в 17 музея, през 2019 г. – 141 бр. занятия в 32 музея, а през 2020 г. – 174 бр. занятия в 23 музея. За 2021 г. предстои да бъдат получени данни.

Приложение IV

Информация

за инициативи, събития и издания, насърчаващи и/или популяризиращи културата на различни етнически групи (със съдействието на НССЕИВ)

В периода 2018-2021 г. Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси е оказал сътрудничество при организирането на следните събития, насърчаващи и/или популяризиращи културата на различни етнически групи:

- Годишен национален литературен младежки конкурс „Който спаси един човешки живот, спасява цяла вселена“, организиран от Центъра за еврейско-българско сътрудничество „Алеф“, Бургас.
- Тема през 2018 г.: 75-годишнината от спасяването на българските евреи през Втората световна война.
- Тема през 2019 г.: „Да обичаш въпреки ...“ - фокусиран върху историите за приятелство, разбирателство, любов и взаимопомощ между евреи и българи.
- Тема през 2020 г.: „Аз съм един от тях – българските праведници на света“ - есета за Праведните сред народите, които рискуват живота си по време на Холокоста, за да спасят хората от еврейски произход.
- Национален етнофестивал – Видин (2018 и 2019), организиран със Сдружение „Културен център за социална демокрация и защита правата на човека“.
- 25-то и 26-то издание на Национален събор на каракачаните, организиран с Федерацията на културно-просветните дружества на каракачаните в България, 2018 и 2019 г.
- 19-ти и 20-ти Международен фолклорен фестивал на влашко-румънската песен и танц, Асоциация на власите в България.
- Спортен фестивал, посветен на Международния ден на детето и насочен към приобщаването на деца от ромски произход, организиран съвместно с „Футболен клуб – ИКФ. Рома 2015“, гр. София.
- Инициатива „Знания за работа“, организирана от сдружение „Ромска солидарност“, гр. Ямбол.
- Театрален спектакъл „Цигански колела“ – представен в Будапеща, Унгария, 2018 г.
- Форум „Говорете за домашно насилие“, организиран от сдружение „Тийм Глоб“, гр. Самоков.
- Регионален публичен експертен форум „Проблеми и перспективи пред социалната интеграция на ромите в Северозападна България отвъд 2020 г.“,

организиран от Институт за модерна политика и Сдружение „Активно общество“, гр. Видин.

- Електронна платформа, насочена към преодоляване на негативните стереотипи и реч на омразата, реализирана от сдружение „Карпе Дием“, гр. София.
- Честване на Международния ден за правата на човека, 10 декември 2020 г., организирано от сдружение „Таланти“, гр. София.
- Информационна кампания „Не на наркотиците в ромските квартали на София“, сдружение „Нови възможности“, гр. София.
- Световно първенство по футбол за бездомни хора, Перушица, организирано от „Спортс Мениджмънт България“, гр. София.

В периода 2018-2021 г. Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси също е оказал сътрудничество за:

- Публикуване на сборното седмо издание на наградени ученически есета от конкурса „Който спаси един човешки живот, спасява цяла вселена“.
- Публикуване на списание „Армъните в България и на Балканите, етнос и език с 2000-годишна история“ на „Център за аромънски език и култура в България“.
- Преводна поезия на арменски поети от Средновековието до наши дни - по повод 70-годишнината на преводача и белетрист Агоп Мелконян, 2018 г.
- Двуетично издание на арменски пословици и поговорки: „От розата - уханието, от човека – човечността.“ по инициатива на арменското училищно сдружение „Степанос Ховагимян“, София, 2019 г.
- Брошура „Говорете за домашно насилие“.
- Избрани творби на Христо Христов, поет от ромски произход, по предложение на Фондация „Роминтерне – Право на живот“.

Приложение V

Информация

за дейности за предотвратяване на трафика на хора и повишаване на осведомеността на ромската общност

Националната комисия за борба с трафика на хора изпълнява регулярно дейности, насочени към предотвратяване на трафика на хора и повишаване на осведомеността на ромската общност:

- Провеждане на семинар в гр. Монтана по проект BRIGHT в България – информационен ден „Община, работеща в подкрепа на ромите“.
- Обучение за ромски здравни, образователни и трудови медиатори в гр. Плевен и община Ловеч, в което освен представители на ромската общност, участие са взели и експерти от общинските администрации и представителите на гражданския сектор, предоставящи здравни услуги и закрила за жени и деца, претърпели насилие.
- Провеждане на информационно-дискусионни мероприятия с безработни младежи на възраст до 29 години в гр. Русе на тема „Трудова реализация на млади хора – възможности и проблеми“, както и срещи, съвместно организирани от институции и организации, работещи по проблема трафик на хора, насочени към уязвими членове на ромската общност.
- Провеждане на дискусионна среща на тема „Ранна бременност и раждане от малолетни и непълнолетни лица“ в гр. Русе.
- Провеждане на серия от превантивни срещи с уязвими групи в гр. Сливен.
- Специализирано обучение за професионалисти по проект „Достъп до правосъдие за жените от ромски произход“ и „Равнопоставеност между жените и мъжете и недискриминация“ с участието на местните комисии за борба с трафика на хора, организирано по съвместната програма на Европейската комисия и Съвета на Европа – JUSTROM 3.